

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2017-05-16
Diarienummer 0845/17

Välfärd och Utbildning

Avdelningen för Individ- och familjeomsorg och
Funktionshinder
Lena Lundin
Telefon 031-368 03 01
E-post: lena.lundin@stadshuset.goteborg.se

Remiss från Socialdepartementet – Svensk social trygghet i en globaliserad värld. Betänkande av utredningen om trygghetssystemen och internationell rörlighet SOU 2017:5

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Yttrande över remiss Svensk social trygghet i en globaliserad värld. Betänkande av utredningen om trygghetssystemen och internationell rörlighet (SOU 2017:5) i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, översänds till Socialdepartementet.

Sammanfattning

Socialdepartementet har den 27 april gett Göteborgs Stad tillfälle att inkomma med synpunkter på betänkandet ”Svensk social trygghet i en globaliserad värld” (SOU 2017:5). Yttrandet ska vara departementet tillhanda senast den 9 september 2017 med förlängd remisstid. Ärendet medger en bordläggning.

Regeringen beslutade den 17 juli 2014 (dir 2014:109) att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av försäkringsvillkoren i de svenska trygghetssystemen vilket innefattar socialförsäkringen, hälso- och sjukvården och arbetslöshetsförsäkringen. I uppdraget ingick även en översyn av socialavgifterna i perspektivet rörlighet över gränserna och ett tilläggsdirektiv (2015:133) då man ansåg att det bör vara krav på att en person vistas lagligen i landet för att få tillgång till svenska bosättningsbaserade förmåner. Förslagen avseende arbetslöshetsförsäkringen har utelämnats ur remissen då regeringen avser att arbeta vidare med dessa i särskild ordning.

I betänkandet föreslås ett antal åtgärder i syfte att ta fram ett tydligt, hållbart och tillgängligt regelverk avseende försäkringstillhörighet, som skapar goda förutsättningar för gränsöverskridande personrörlighet samt en effektiv och rättssäker myndighetsadministration.

Ekonomiska konsekvenser

De föreslagna regelförändringarna innebär sannolikt inga ekonomiska konsekvenser för kommunen. Möjligen kan ändringen i utlänningslagen av definitionen för kravet på uppehållsrätt från *tillräckliga tillgångar för sin försörjning* till att i stället handla om *tillräckliga tillgångar för att inte bli en orimlig belastning för det sociala*

biståndssystemet långsiktigt kunna medföra vissa minskade kostnader för Göteborgs stad.

Barnperspektivet

Förslaget att bedöma och fastställa barnets bosättning fristående från föräldrarnas kan bli särskilt aktuellt i samband med förändringarna att begränsa rätten till föräldrapenning (SOU 2016:73 *Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn*). I en situation som råder idag med flyktingströmmar kan det inträffa att vårdnadshavare och barn inte alltid kommer till Sverige samtidigt. Om barnet alltid skulle följa vårdnadshavarens bosättning skulle det kunna medföra att barnet anses bosatt i Sverige tidigare än vad det faktiskt är vilket skulle kunna motverka avsikten med begränsningar i rätten till föräldrapenning. Syftet med begränsningen av föräldrapenningen är att bidra till snabbare etablering på arbetsmarknaden för framförallt kvinnor, vilket torde kunna ha positiva konsekvenser för de barn som omfattas.

Jämställdhetsperspektivet

Om nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden påverkas positivt bidrar det till ökad jämställdhet i form av ökad ekonomisk självständighet på kort och på lång sikt. Förslaget om utökad försäkringsskydd för medföljande till biståndsarbetare och statligt utsända arbetstagare påverkar få, men medför bättre möjligheter för medföljande make/maka att ta ut sina föräldrapenningdagar på sjukpenningnivå, vilket kan bidra till ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen bland berörda föräldrar.

Mångfaldsperspektivet

Kravet på uppehållsrätt för rätt till äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg till pensionärer kommer att innebära att personer som visar sig sakna uppehållsrätt inte kommer att ha rätt till ersättningarna. Förslaget bedöms inte utgöra direkt eller indirekt diskriminering då effekterna av förslaget blir desamma oavsett vilken etnisk tillhörighet den sökande har.

Miljöperspektivet

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter utifrån detta perspektiv.

Omvärldsperspektivet

Förslagen kommer att öka möjligheterna för personer i gränsöverskridande situationer att bedöma om och i vilken omfattning de har ett skydd från de sociala trygghetssystemen i Sverige, underlätta för den gränsöverskridande person- och tjänsterörligheten samt bidra till en ökad rättsäkerhet.

Bilaga 1 Sammanfattningen av regeländringarna

Bilaga 2 Göteborgs Stads förslag till Socialdepartementet

Ärendet

Socialdepartementet har den 27 april 2017 gett Göteborgs Stad möjlighet att inkomma med synpunkter på förslagen i *Svensk social trygghet i en globaliserad värld. Betänkande av utredningen om trygghetssystemen och internationell rörlighet (SOU 2017:5)*. Yttrandet ska vara Socialdepartementet tillhanda senast den 9 september 2017 med förlängd remisstid. Ärendet medger en bordläggning.

Beredningen av ärendet har skett genom att inhämta synpunkter från sakkunniga planeringsledare på Stadsledningskontoret. Avstämning har dessutom gjorts med juridiska avdelningen.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 17 juli 2014 (dir 2014:109) att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av försäkringsvillkoren i de svenska trygghetssystemen, vilket innefattar socialförsäkringen, hälso- och sjukvården och arbetslöshetsförsäkringen. I uppdraget ingick även en översyn av socialavgifterna i perspektivet rörlighet över gränserna och ett tilläggsdirektiv (2015:133) då man ansåg att det bör vara krav på att en person vistas lagligen i landet för att få tillgång till svenska bosättningsbaserade förmåner. Förslagen avseende arbetslöshetsförsäkringen har utelämnats ur remissen då regeringen avser att arbeta vidare med dessa i särskild ordning.

I betänkandet föreslås ett antal åtgärder i syfte att ta fram ett tydligt, hållbart och tillgängligt regelverk avseende försäkringstillhörighet, som skapar goda förutsättningar för gränsöverskridande personrörlighet samt en effektiv och rättssäker myndighetsadministration. Förslagen ska tillvarata intresset av en god balans mellan att bevara ett sammanhållet svenskt socialt trygghetssystem med hög legitimitet och de behov av internationell karaktär som finns i en alltmer globaliserad värld.

Förslag till förändringar

De svenska sociala trygghetssystemen måste vara väl anpassade för de möjligheter och de utmaningar som följer av ökad globalisering med en allt mer integrerad världsekonomi och en ökad gränsöverskridande personrörlighet. Utifrån dessa utmaningar behövs ett tydligt regelverk för vad som krävs för att omfattas av svenska trygghetssystemen, som underlättar för enskilda att avgöra sitt försäkringsskydd och som möjliggör en rättssäker och effektiv administration. Bosättning eller arbete bör även fortsättningsvis vara de huvudsakliga grunderna för att omfattas av den sociala tryggheten i Sverige. Grundprincipen vid samordning i gränsöverskridande situationer (en situation när en person rör sig eller har rört sig över landsgränser till exempel i syfte att bo eller arbeta i ett annat land) är att endast en stats lagstiftning ska vara tillämplig. Syftet är att ingen ska stå utan socialt skydd men heller inte omfattas av fler än en stats sociala trygghetssystem.

Föreslagna förändringar inom socialförsäkringssystemet:

- Rätt till beslut om en person är försäkrad enligt Socialförsäkringsbalken

Förslaget syftar till att ge den enskilde en möjlighet att få kännedom om huruvida han eller hon är försäkrad enligt Socialförsäkringsbalken.

- Ändrade kriterier för bosättningsbedömning i gränsöverskridande situationer

Förslagen syftar till en tydligare skiljelinje mellan prövningen av socialförsäkringsrättslig bosättning i icke gränsöverskridande situationer respektive gränsöverskridande situationer med syfte att öka rättssäkerheten. Det innefattar även ett förslag om att barns bosättning ska bedömas fristående från föräldrarnas. I en

situation som råder idag med flyktingströmmar kan det inträffa att vårdnadshavare och barn inte alltid kommer samtidigt till Sverige. Att kunna bedöma barnets bosättning fristående kan bli särskilt bli aktuellt för de föreslagna förändringarna att begränsa rätten till föräldrapenning där antalet föräldradagar för personer som kommer till Sverige är relaterat till barnets bosättning

- Förtydligande för egenföretagare med fast driftställe i Sverige verksamma utomlands. Utsändning av arbetstagare till och från Sverige. Utökad försäkringsskydd för medföljande biståndsarbetare och statligt utsända arbetstagare (rör få)
- Krav på uppehållsrätt för rätt till äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg för pensionärer

Mot bakgrund av EU-domstolens rättpraxis har medlemsstaterna getts möjlighet att begränsa rätten till vissa sociala förmåner för att skydda de offentliga finanserna. I förslaget kommer de två förmånerna att omfattas av det sociala biståndssystemet, vilket kräver uppehållsrätt.

Föreslagna förändringar inom hälso- och sjukvårdsområdet

- Ett förtydligande av vilket landsting som ska erbjuda hälso- och sjukvård i gränsöverskridande situationer, skyldigheter och kostnadsansvaret (gäller Landstinget)

Övriga förslag:

- Förändringar i utlänningslagen

Förslagen innebär en bredare definition om vad som omfattas av det sociala biståndssystemet som reglerar uppehållsrätten de tre första månaderna i Sverige. Vidare föreslås ett förtydligande att en EU/EES-medborgare ska ha tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för det sociala biståndssystemet efter de tre första månaderna för att ha uppehållsrätt i Sverige.

- Förändringar i folkbokföringslagen (rör få)
- Informationsutbyte mellan myndigheter (gäller Försäkringskassan och Skatteverket)

Stadsledningskontorets överväganden och synpunkter

I utredningen föreslås ett antal förändringar i syfte att ta fram ett tydligt, hållbart och lättillgängligt regelverk avseende försäkringstillhörighet, som skapar goda förutsättningar för gränsöverskridande personrörlighet samt en effektiv och rättssäker myndighetsadministration. Stadsledningskontoret konstaterar att förslagen i utredningen berör Försäkringskassan och Skatteverkets relation till den gränsöverskridande personrörligheten. Det är av största vikt att bevara ett sammanhållet svenskt socialt trygghetssystem med hög legitimitet i en alltmer globaliserad värld.

Stadsledningskontoret tillstyrker betänkandets förslag.

Stadsledningskontoret

Lena Lundin
Planeringsledare

Louise Odengård
tf Avdelningschef

Till Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande – Svensk social trygghet i en globaliserad värld

I utredningen föreslås ett antal förändringar i syfte att ta fram ett tydligt, hållbart och lättillgängligt regelverk avseende försäkringstillhörighet, som skapar goda förutsättningar för gränsöverskridande personrörlighet samt en effektiv och rättssäker myndighetsadministration. Stadsledningskontoret konstaterar att förslagen i utredningen berör Försäkringskassan och Skatteverkets relation till den gränsöverskridande personrörligheten. Det är av största vikt att bevara ett sammanhållet svenskt socialt trygghetssystem med hög legitimitet i en alltmer globaliserad värld.

Göteborgs stad tillstyrker betänkandets förslag.

För Göteborgs Kommunstyrelse